

ISBN: 978-625-7303-86-6

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 476

Roman

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Dizi Editörü

Aykut Ertuğrul

Proje Editörü

Ahmet Öz

Kapak Görseli

Volkan Akmeşe

Yayıma Hazırlayan

Murat k. Murat

Düzeltili

Meltem Ortakçı

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Haziran 2021
İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 49619

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri

San. ve Tic. Ltd. Şti

Sertifika No: 40421

Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.

No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /

İstanbul Tel: 212 624 21 11

Orijinal adı: *I Dolshe Veka Dlıtsya Den*

Copyright © E. Ch. Aitmatov, 1980

Türkçe Yayın Hakkı © Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş., 2021

Türkçe Çeviri Hakkı © Mehmet Özgül, 2021

Bu kitabın yayın hakları Onk Ajans Fikir ve Sanat Eserleri A.Ş.'den devralınmıştır.

Bu eserin çeviri yayın hakkı Mehmet Özgül'ün temsilcisi Onk Ajans Fikir ve Sanat Eserleri A.Ş.'den devralınmıştır.

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

GÜN OLUR ASRA BEDEL

Cengiz Aytmatov

Türkçesi
Mehmet Özgül

CENGİZ AYTMATOV

1928'de, Kırgızistan'ın Talas eyaletine bağlı Şeker köyünde doğdu. Gençliğini 2. Dünya Savaşı sonrasında zorlu atmosferinde geçiren yazar, erken yaşlardan itibaren çeşitli işlerde çalıştı. Cambul Veterinerlik Teknik Okulu'ndaki eğitimi sırasında edebiyata yöneldi. 1952 yılından itibaren yayımladığı makaleler ve kısa hikâyeler sayesinde Maksim Gorki Edebiyat Enstitüsü'ne kabul edildi ve 1958 yılında mezun oldu. Eğitimi boyunca kısa hikâyeler yayımlamaya devam etse de, esas başarısını 1958 yılında yayımlanan *Cemile* adlı romanıyla yakaladı. Söz konusu romanı izleyen yıllarda Aytmatov, önde gelen Sovyet yazarlar arasındaki yerini alarak *Literaturnaya Gazeta* ve Yazarlar Birliği gibi birçok kültürel kurumun yönetim kurulunda yer aldı. Edebi çalışmaları Lenin Ödülü ve Devlet Ödülü gibi çeşitli ödüllere layık görüldü. Kırgızistan'ın 1991 yılındaki bağımsızlığından sonraki yıllarda siyaseten aktif bir yaşam süren yazar, 10 Haziran 2008 tarihinde, Almanya'nın Nürnberg şehrinde hayata veda etti. Yüzden fazla dile çevrilen eserlerinde, mitleri ve folklorik unsurları çağının siyasi meseleleriyle sentezlemiş, modernlik ve gelenek sorunlarıyla, insan-doğa ilişkilerini yoğun bir biçimde ele almıştır.

MEHMET ÖZGÜL

1936 yılında Nevşehir, Avanos'ta doğdu. Kuleli Askeri Lisesi'nde aldığı Rusça eğitimin ardından, 1955 yılında girdiği Ankara Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı bölümünden 1959 yılında mezun oldu. 1963-67 yılları arasında Genelkurmay Başkanlığında Rusça çevirmeni olarak çalışan Özgül, yine bu yıllarda Gazi Eğitim Enstitüsü'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı eğitimi aldı. Yüksek lisansını 1969 yılında ABD'de Georgetown Üniversitesi'nde Uygulamalı Dilbilim alanında yaptı. 1979 yılında askeriyeden albay olarak emekliye ayrıldıktan sonra, ilk kez 1960 yılında, Varlık Yayınevi'nden yayımlanan Çehov çevirisiyle başladığı çevirmenlik çalışmalarını yoğunlaştırdı. 1993 yılında, Çehov'un Tüm Eserleri'nin çevirisini gerçekleştirmek üzere çalışmaya başlayan Özgül, 1998 yılında Çehov'un bütün öykülerinin, 2006 yılındaysa bütün oyunlarının Türkçeye çevirisini tamamladı. Mehmet Özgül; Tolstoy, Dostoyevski, Gogol gibi klasik Rus yazarlarından yaptığı çevirilerin yanı sıra İlya Ehrenburg, Konstantin Simonov, Yevgeni Yevtuşenko, Cengiz Aytmatov, Fazıl İskender, İlf ve Petrov, Yuri Buyda, Lyudmilla Ulitskaya gibi çağdaş Sovyet ve Rus yazarlarından yaptığı çevirilerle de tanınmaktadır.

GÜN OLUR
ASRA BEDEL

YAZARDAN BİRKAÇ SÖZ

Herkesin bildiği bir gerçek var: Çalışkanlık erdemli olmanın değişmez ölçülerinden biridir.

Bu anlamda Yedigey Jangeldin –onu tanıyanların taktıkları adla Boranlı Yedigey– gerçekten çalışkan, hamarat bir adamdır. Boranlı Yedigey, hani nasıl derler, dünyamızın yükünü omuzlarında taşıyan kişilerden biridir. Üstelik yaşadığı çağa, tasavvur edilebileceğinden daha fazla bağlıdır. İşte bu yüzden onun başlıca özelliği çağının, kendi döneminin adamı olmasıdır.*

Romanda değindiğim sorunlara yaklaşırken, Boranlı Yedigey’in bu özelliği dolayısıyla dünyayı onun yaşantısı, eski bir savaşçı ve demiryolu işçisinin yaşantısı açısından görmek benim için önemliydi. Gücümün elverdiği ölçüde bunu yapmaya çalıştım. Boranlı Yedigey örneği, benim, başlıca inceleme konusu emekçi insan olan toplumsal gerçekçiliğin temel ilkeleri karşısındaki tavrımı, bakış açımı vurgular.

* Yedigey, Boranlı köyündendir ve Boranlılı Yedigey’dir adı. Türkçede iki “-lı” ekinin arka arkaya okunması güçlük yarattığından ve aynı zamanda kakafoniye yol açtığından kahramanın adını kitap boyunca Boranlı Yedigey biçiminde yazdık.

Yine de “emekçi insan” kavramını soyutluk derecesine vardırma, yalnızca “doğanın yalın varlığı”dır, hamaratça tarlasını sürer ya da hayvanını otlatır diye “emekçi insan”ı yüceltme çabası içinde değilim. Ardi arkası kesilmeyen yaşam kavgası içinde emekçi insan ancak bir şahsiyet olduğu, içsel bir değer taşıdığı, akıp giden zamanı, kendi zamanını bilincinde yoğunlaştırdığı oranda benim için önem kazanır, bana ilginç gelir. Boranlı Yedigey’i çağımın dünya düzeninin ortasına, beni heyecanlandıran sorunların merkezine bu sebeple yerleştirmeye çalıştım.

Boranlı Yedigey yalnızca yaratılışı gereği ve uğraşısının türü dolayısıyla çalışkan bir insan değildir. Onun bedeni işlerken kafası da boş durmaz, bir şeyler yapmaya çalışır. Böyle kişiler durmadan kendilerine sorular sorar. Boranlı Yedigey’e ters yapıdaki insanların böyle sorulara hazır yanıtları vardır; bu yüzden bir iş yaparken –bunu iyi yapsalar bile– tembel tembel yaparlar, yaşarken hep tüketirler, bir şeyler harcarlar.

Zihince hamarat kişileri birbirlerine bağlayan bir kardeşlik bağı var gibidir. Bu kişiler birbirlerini hemen ötekiler arasından seçip ayırırlar, birbirlerini anlamaya çalışırlar, anlamamazlarsa düşünmeye koyulurlar. Çağımız onlara hiçbir çağın veremeyeceği kadar çok düşündürmeye yarayan besin vermektedir. İnsan belleğinin zinciri artık Dünya’mızdan uzaya doğru uzanmaktadır.

Öyle inanıyorum ki 20. yüzyıl sonunun en yürekler acısı çelişkisi, insan yeteneğinin sınırsızlığı ile bu yeteneğin özgürce kullanılmaması durumunda yatmaktadır, çünkü insan yeteneğinin özgürce kullanılmasını önleyen, emperyalizmin doğurduğu siyasal, ideolojik, ırksal engellerle doludur dünyamız.

İnsanların uzaya düzenli çıkışında teknik olanakların henüz yetersiz kaldığı, fakat iktisadi ve çevresel gereksinmelerin bu olanakları zorladığı günümüz koşullarında halklar arasında

düşmanlık yaratma çabaları, silahlanma yarışı uğruna maddi kaynakların ve beyin enerjisinin akılsızca harcanması, insanlık evrenine karşı işlenen suçların en canavarcasıdır.

Bugün ancak uluslararası gerginliğin azaltılması için yürütülecek siyaset, ilerici bir siyaset sayılabilir. Kişilere düşen görevler arasında bundan daha büyük sorumluluk taşıyanı yoktur.

Eğer insanlar yeryüzünde yaşamayı öğrenemezlerse yok olur giderler. Karşılıklı güvensizlik, gerginlik, cepheleşme ortamı insanların huzur içinde, mutlu yaşamalarını tehdit eden en büyük tehlikelerden biridir.

İnsanlar birbirlerine katlanabilirler, fakat her biri insan olarak, insan olma özelliklerini koruyarak insanlığın aynı tarzda düşünmeleri istenmemelidir. İnsanı kişiliğinden, bireyselliğinden yoksun bırakma isteği, çabası eski çağlardan günümüze dek buyurucu, sömürgeci, egemenlikçi güçlerin amaçları arasında yer almıştır.

Dünyadaki yerini yeniden saptama sorunuyla karşı karşıya bırakıldıktan sonra, geçmişin anılarından arıtılmış, kendi halkının ve başka halkların tarihsel deneyiminden yoksun kılınmış insan, tarihsel derinlikten, gelecek kaygısından soyutlanarak ancak günü gününe yaşayabilen bir yaratık olup çıkar.

Belirttiğimiz durumu güncel bir olayla saptamak için günümüz Çin yönetiminin egemenlikçi siyaseti çerçevesinde “Kültür Devrimi”ne bakmak yeterlidir. Halkın istek ve özlemleriyle oyuncak gibi oynanmış, yaşamın çeşitlilik ve etkileşim diyalektikliği, Mao'nun “Kızıl Kitap” adı verilen yazılarından ezberlenen birkaç basmakalıp söze indirgenmiş, bir halkın, çok eski töre ve geleneklere dayanan zengin yaşamı belli bir doğrultuda yönlendirilmeye çalışılmıştır. Çok çelişkili görünse de geçmişti yadsıma –yalanlama– çabası ile çevresine Çin Seddi çekmeyi